

Svar på kritik af DREAM-modellen

Jakob Hald & Peter Stephensen

I seneste udgave af denne udmærkede avis afleverede Niels Enrum et angreb på DREAM-modellen, som kræver et svar. Enrum har misforstået både hvad DREAM er og hvem der bruger den.

Enrum siger at skattekommissionen har baseret sine anbefalinger på DREAM-modellen, og at Finansministeriet har brugt DREAM-modellen flittigt. Det er forkert. DREAM-modellen spillede reelt ingen rolle i skattekommissionens arbejde, og Finansministeriet har i sine fremskrivninger og vurderinger anvendt ADAM-modellen som ramme for beregningerne.

Enrum skriver videre, at Arbejdsmarkedskommissionen har brugt DREAM-modellen til at vise, at "arbejdsløse er mere tilbøjelige til at »vælge« ledighed, jo længere dagpengeperioden er". Den slags analyser kan DREAM-modellen imidlertid slet ikke bruges til. Arbejdsmarkedskommissionen har da også brugt Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase til dette formål. Den database hedder bare også DREAM. Der er derfor et navnesammenfald, som Enrum tilsyneladende er løbet sur i. Det er også fortegnet når Enrum siger, at Arbejdsmarkedskommissionens anbefalinger skulle bygge på DREAM-modellen. Modellen er blevet brugt til at vurdere virkningerne af hurtigere studie gennemførelse, men har derudover ikke spillet nogen fremtrædende rolle i kommissionens arbejde.

Og det bliver værre endnu. I et ikke specielt vellykket afsnit om DREAM og uddannelse siger Enrum blandt andet, at "VK-regeringen fortolkede sine Dream-beregninger præcist på den måde: at uddannelse til flere vil mindske BNP og forringe statsfinansernes holdbarhed". Finansministeriet har godt nok vurderet virkningerne af et højere uddannelsesniveau (for VK-regeringen). Men disse beregninger

anvender slet ikke DREAM-modellen. Desuden viser Finansministeriets beregning, at BNP stiger på længere sigt, når tilstrækkeligt mange har fået uddannelse, og forøgelsen af uddannelsesniveaue er faktisk en relativt god investering fra et statsfinansielt synspunkt, selv om den altså ikke skønnes at give overskud.

Hvad så med selve DREAM-modellen. Er det en liberalistisk model der anbefaler afmonteringen af velfærdsstaten og indførelsen af en minimalstat? Det er ikke sådan den er tænkt. Modellen blev udviklet i slutningen af 90'erne (under SR-regeringen) til at analysere de udfordringer, som velfærdsstaten står overfor: aldring, globalisering osv. Det spørgsmål, som modellen er udviklet til at besvare er med andre ord: Hvad skal der til for at bevare velfærdsstaten? Langt hovedparten af modellen – og modelarbejdet – handler således om den offentlige økonomi og en detaljeret modellering af de institutioner, som har betydning for de offentlige finanser.

Med de kriterier Enrum anvender, så er alle danske makromodeller "liberalistiske" – herunder også de keynesianske inspirerede modeller, som ADAM og SMEC. I alle modellerne gælder fx at en forøgelse af dagpengenes kompensationsgrad isole-ret set vil øge ledigheden – og at større arbejdsudbud på langt sigt vil medføre en tilsvarende stigning i beskæftigelsen. Det er udtryk for, at der er empiriske belæg for disse sammenhænge.

En vigtig forskel på modellerne er imidlertid at fx ADAM særligt har fokus på det kortere sigt, hvor efterspørgselsforhold spiller en central rolle og hvor lønninger og priser er mere ufleksible – mens DREAM er en strukturel model, som handler om udviklingen på langt sigt, hvor udbudsforholdene er afgørende. Det er udtryk for DREAMs fokus – nemlig velfærdsstatens langsigtede udfor-

dringer (dvs. den finanspolitiske holdbarhed). Her er det de langsigtede strukturelle forhold som er vigtige: demografi, uddannelsesniveau, erhvervsdeltagelse, pensionsopsparing osv. DREAM har udviklet et system til fremskrivning af disse forhold, som er best practice internationalt. DREAM kan og skal kun anvendes til sådanne langsigtede, strukturelle analyser. Og sådan er modellen også blevet brugt af fx Det Økonomiske Råd og af Velfærdskommissionen.

Enrum kritiserer DREAM for ikke at tage hensyn til fordelingspolitiske spørgsmål. Det svarer lidt til at smide en racercykel på lossepladsen, fordi den ikke kan lave kaffe. DREAM er ikke bygget til at belyse fordeling mellem indkomstgrupper på et bestemt tidspunkt. Det kræver derfor andre eller supplerende analyser. Der er næppe nogen makromodeller (dvs. modeller som skal beskrive hele økonomien), som samtidig beskriver konsekvenser for indkomstfordelingen på et detaljeret niveau. Til gengæld kan DREAM bruges til at analysere indkomstfordelingen mellem forskellige generationer, i modsætning til alle andre danske modeller. Det er den bygget til.

Opfattelsen af DREAM som en neo-liberalistisk konstruktion kan muligvis skyldes en forveksling. Der findes rigtignok såkaldte udbudsøkonomer, der mener at markedsmekanismer/udbudssiden dominerer også på kort sigt mens efterspørgselssiden er uvæsentlig. Dem er der imidlertid ikke mange af i Danmark, slet ikke i den kreds der udvikler DREAM-modellen. Omvendt er der også nogle økonomer, der mener, at verden er keynesiansk, også på lang sigt. Gruppen er meget lille i både dansk og international sammenhæng. Måske Enrum tilhører denne eksklusive kreds.